

TABOR SAMOSTOJNOSTI IN POVEZANOSTI

Zavod Neva za razvoj otrok in mladostnikov organizira poletni tabor za otroke in mladostnike že nekaj let. V letu 2021 je ponudila roko za sodelovanje ljubljanska podružnica Univerze Sigmunda Freuda (SFU Ljubljana), ki v svojem okviru ponuja programe izobraževanja iz

psihoterapije otrok in mladostnikov in ambulantno psihoterapevtsko, psihološko, psihiatrično in socialnodelavsko pomoč za otroke, mladostnike in njihove starše. Na ta način smo okrepili skupino prostovoljcev, študentov in študentk SFU Ljubljana z učitelji in psihoterapevti SFU Ljubljana.

Vodstveni strokovni tim letos sestavljajo razni strokovnjaki, ki so hkrati psihoterapevti (glej spodaj vodstveni tim). Med prostovoljci prevladujejo študenti/ke psihoterapije in psihologije SFU Ljubljana. Tabora se približno udeležuje 20 prostovoljcev in 30 otrok ter mladostnikov.

Namen in cilj tabora

Namen naših taborov je razvijanje prirojene težnje po odnosih, po povezovanju in hkrati po samostojnosti, po samoti in hkrati vključenosti v skupino. Otroci naj bi se učili o skupinskih pravilih in normah, ki omogočajo ustvarjalno sožitje. Razvijali naj bi svoje sposobnosti, vire, kompetence, frustracijsko toleranco, čustveno in hkrati socialno inteligenco z občutkom družbene odgovornosti.

Eden ključnih poudarkov na taboru je obujanje in razvijanje vrednot, ki so povezane s krepitvijo principa skupnosti in iskanjem novega ravnovesja z vrednotami, ki so povezane z individualizmom. Le-ta v sodobnih družbah večkrat iztirja v negativni individualizem, za katerega so med drugim značilni vse večja osamljenost, izključenost, socialni atomizem in asocialna samoosredotočenost. Naša predpostavka je, da lahko otroke in mladostnike pa tudi sebe, odrasle, zavarujemo pred škodljivimi vplivi negativnega individualizma, če na taborih vsem omogočimo pozitivne izkušnje življenja v skupnosti. Jaz z veliko začetnico naj bi dobil spodbudo za spremembo v jaz z malo začetnico in za povezovanje v mi.

Tabori imajo poleg vzgojnih tudi psihoterapevtske učinke. In to ne samo na otroke in mladostnike, ampak tudi na odrasle, prostovoljne sodelavce. Naše delo je torej vzgojno s terapevtskimi učinki, prav tako pa velja, da je tudi terapevtsko z vzgojnimi učinki. Intenzivno desetdnevno sožitje zahteva od vseh učenje o tem, kako po eni strani razvijati avtonomijo posameznika in po drugi strani solidarno skupnost. Vzgoja na taborih vključuje mikro vidik, kjer dajemo velik poudarek negovanju medčloveškega stika, brez katerega se ne more oblikovati zdravi, avtonomni jaz, ter skupinski ali skupnostni vidik, kjer razvijamo občutek za »mi«. Mladi in stari lahko le v skupini raziskujemo in odkrivamo različne življenjske možnosti za osebno rast, konstruktivno prilagajanje in sodelovanje. Zato je glavni cilj tabora razvijanje medsebojne podpore, (za)upanja, altruizma preko raznolikih interakcij, ki pa

vključuje tudi negovanje odprtega, odkritega pogovora tako o vsakdanjih kot tudi o tabu temah. Ko člani taborne skupnosti soustvarijo sprejemajoče okolje, lažje ubesedijo svoje želje, ideje, občutke in čustva, sanje in upanja. S tem pa krepijo svoje sposobnosti za skupno delovanje in sobivanje. Tabori tako omogočajo korektivno čustveno izkušnjo za razvijanje novih načinov mišljenja, čustvovanja, vedenja in odnosov.

Priprave na tabor in analiza tabora

Pred taborom potekajo priprave za prostovoljce, ki se v obliki poldnevni srečanj vrstijo enkrat mesečno v pomladnih mesecih. Prve priprave so namenjene medsebojnemu spoznavanju preko predavanj in pogovorov v skupini. Na drugih pripravah strokovno vodstvo tabora posreduje znanja o vodenju skupine, skupinskem procesu in dinamiki v obliki predavanj, video analiz in izkustvenih pogovornih skupin. Na tretjih pripravah pa se prostovoljci soočijo s temami, ki so pomembne za razumevanje odnosne dinamike otrok na taboru, in uporabnimi intervencijami. Prostovoljci si tudi razdelijo vloge na taboru in nakažejo, s kom bi želeli sodelovati v malih skupinah. V mali skupini poglobljeno predelujejo teme s področja skupinskega dela, psihoterapije, razvojne psihologije in psihopatologije. Priprave potekajo v prostorih **SFU Ljubljana, Trubarjeva 65**.

Zaradi velike zahtevnosti dela na taboru prostovoljci na pripravah pred taborom sprejmejo skupni dogovor, ki ima dva dela: dogovor o (samo)aktivaciji in dogovor o zaupanju.

Z dogovorom o (samo)aktivaciji vsak prostovoljec obljubi, da bo:

- prisoten in točen na skupnih aktivnostih (sestanki prostovoljcev, jutranja telovadba, zbori celotne taborne skupnosti, interesne dejavnosti, družabne prireditve);
- naredil, kar lahko v skladu s svojimi zmožnostmi in sposobnostmi; to pomeni, sposobnejši, izkušenejši prevzemajo večje odgovornosti;
- razpoložljiv podnevi in ponoči;
- budno spremljal, ali potekajo stvari v pravo smer (in v tem primeru pohvalil) in da bo prijavljal motnje, odstopanja od zelene smeri;
- aktivno preprečeval fizično nasilje do drugih in do sebe, uničevanje in poškodovanje inventarja;
- upošteval taborni dnevni red in omejitve: da v času tabora ne bo užival alkohola in drugih psihoaktivnih substanc idr.;
- pravočasno obvestil sodelavce in/ali vodjo, v kolikor kam odide in manjka na kakšni aktivnosti;
- namesto kaznovanja iskal nove in nove možnosti odzivanja na odklone;
- v kriznih situacijah spoštoval hierarhični princip, da bo torej ravnal po navodilih nadrejenega.

Z dogovorom o zaupanju pa vsak prostovoljec obljubi, da bo:

- osebne podatke o sodelavcih in otrocih držal v skupini in da se ne bo posmehoval drugim v zvezi z njihovimi težavami;
- govoril (predvsem na skupinah za samopomoč) o svojem doživljanju, da je pripravljen na samorefleksijo, da bo dajal in sprejemal povratne informacije o sebi in svojem ravnanju (torej kako doživlja druge in kako drugi doživljajo njega).

Pred vsakim taborom opravijo vodje tabora pogovore s starši, rejniki in/ali skrbniki ter raznimi strokovnjaki, v kolikor je otrok v obravnavi (npr. z vzgojitelji, socialnimi delavci,

psihologi, zdravniki, psihoterapevti, specialnimi pedagogi). Cilj pogovorov je pridobiti osnovne informacije o otrokovi intrapsihični dinamiki in odnosni situaciji ter preveriti, ali je za danega otroka terapevtski tabor primerna oblika pomoči. Hkrati vodje tabora tudi osebno posredujejo pomembne informacije o življenju na taboru in vzpostavijo stik z možnostmi za nadaljnje sodelovanje. Tik pred taborom in v jeseni po taboru organizirajo prostovoljci tudi skupno družabno srečanje za otroke in starše.

Vodje taborov na začetku prostovoljcem ne posredujejo podatkov o problemih oz. težavah otrok, razen ko je to nujno. Značilno za naš način dela je, da ima vsak prostovoljec možnost najprej spoznati otroka ali mladostnika v živem stiku, ko z njim sobiva v prostem času v naravnem okolju na taboru. Ko prostovoljec razvije z določenim otrokom odnos, dobi od vodij potrebne informacije oz. usmeritve za delo. Za otroke s posebnimi potrebami vodje lahko organizirajo t. i. »odnosne podporne mreže«, v katere je vključenih več prostovoljcev, ki se koordinirano in bolj sistematično ukvarjajo z določenim otrokom, tudi na podlagi informacij o njegovi preteklosti (npr. preteklih oblikah pomoči).

Približno polovica otrok se udeleži več taborov zapored in pomagajo pri prenašanju taborne kulture na novince. Otroke prijavljajo na tabor največkrat sami starši, včasih pa se vključijo tudi na priporočila šolskih svetovalnih služb, svetovalnih centrov za otroke in mladostnike, centrov za socialno delo in drugih institucij. Prostovoljci se pridružijo taboru preko ustnega izročila bivših udeležencev tabora in preko stika z vodji in strokovnimi sodelavci. Taboru se priključijo zaradi želje po praktičnih izkušnjah v delu z otroki in iz želje po osebni rasti in spremembi. Ker gre za psihoterapevtski tabor, se lahko vključijo tudi otroci z duševnimi motnjami, ki so pretrpeli različne vrste zlorab (fizične, spolne, čustvene) ali pa so odraščali v rizičnem družinskem okolju (večproblemske družine, razne oblike zasvojenosti in duševne motnje staršev, odsotnost in smrt staršev idr.). Prostovoljci lahko pripeljejo s sabo tudi lastne otroke ter otroke svojih sorodnikov in prijateljev. To prispeva k heterogenosti taborne skupnosti.

Tabor se za sodelavce ne zaključí s koncem taborjenja, temveč z dvodnevno analizo v septembru. Podobno kot na pripravah je glavni poudarek na skupinskih pogovorih, kjer osvetljujemo ključne dogodke s poletnega tabora, analiziramo video posnetke, reflektiramo terapevtske procese otrok in mladostnikov ter procese osebne rasti pri prostovoljcih.

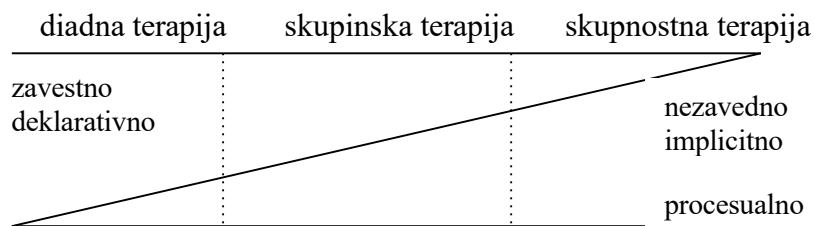
Model dela na taboru

Glavni teoretični model za organizacijo, razumevanje in izvedbo taborov na taboru je sistemski model, ki spodbuja povezovanje posameznika in skupnosti, intrapsihičnega in medosebnega, samostojnosti in povezanosti. Temeljna metoda pa je skupinsko delo s ciljem oblikovanja skupnosti s terapevtskimi učinki, ki omogočajo osebno rast in v primeru duševnih motenj tudi izboljšanje simptomatike. Hkrati se za otroke s posebnimi potrebami oblikujejo individualni načrti pomoči. Ključnega pomena je, da se med otroki oziroma mladostniki in prostovoljnimi sodelavci najprej in čimprej razvije občutek varnosti in zaupanja, ki omogoči drugačen, kvalitativno nov prostor za čustveno in socialno učenje otrok in prostovoljnih sodelavcev. S tem naj bi se obogatila tudi slika (zemljevid) sveta, ki otrokom služi za orientacijo v vsakdanjem življenju. Otroci naj bi se učili prepoznavati tudi svoje omejitve ter izražati svoje potrebe po sodelovanju in pomoči drugih ljudi (vrstnikov in odraslih).

Vsak otrok je v skladu s taborniško tradicijo vključen v osnovno skupino, t. i. »vod«, ki se oblikuje prostovoljno drugi dan tabora, ko se otroci že spoznajo. Prostovoljni sodelavci se

povežejo s svojimi pomočniki že v času priprav in se drugi dan tabora otrokom ponudijo kot njihovi vodniki. Vod dela na določenem projektu, za katerega se sam odloči, npr. najprej izbor in ureditev vodovega koticčka, nato pa karkoli, kar se člani voda skupaj dogovorijo, npr. tematske ure, osebni pogovori, poslikava kamnov, postavitve opazovalnice, priprava nastopa za praznovanje ob tabornem ognju, postavljanje kamnite peči za peko kruha itn. Težišče skupine je na tem, kar se dogaja v odnosih tukaj in zdaj. V kolikor se odprejo težje teme, problemi, dileme lahko tako prostovoljci kot otroci in mladostniki le-te rešujejo na dodatnih individualnih in skupinskih (terapevtskih) pogovorih. Preko t. i. »tretjega objekta« (projekta) se lahko odigrajo in razrešujejo pomembne teme v odnosih tukaj in zdaj.

V projektnem delu po vodih vsi udeleženci odkrivajo svoje vire in razvijajo potencialne za sodelovanje v skupnosti. Vodi so skupine za organizacijo vsakdanjega življenja, vodniki pa so vzorniki in partnerji. Pomembno je, da se člani voda med seboj resno upoštevajo, da so pozorni drug do drugega, da ima vsak svojo mesto v skupini, da je komunikacija pretočna, da so interakcije pregledne. Za vsak vod in skupnost kot celoto je dobra heterogenost, ker se lahko člani, ki so različni glede na starost, izobrazbo, osebnostno strukturo in problematiko, socialni status, dopolnjujejo. Vodje vodijo skupine in skupnost po principih skupinske dinamike. Skupine in skupnost potrebujejo jasne meje glede članov, ki ji pripadajo, in glede nalog, ki naj bi jih izpolnile. Terapevtski milje tabora je torej taborna skupnost kot velika skupina in mreža malih skupin (vodi, interesne skupine), v kateri si člani nudijo medsebojno podporo.

Slika 1: Razlike med diadno, skupinsko in skupnostno terapijo (Ammon, 1979).

Zgornja slika prikazuje, da v skupnostni terapiji, ki zaobjema življenjsko situacijo (za razliko od diadne terapije, ki predstavlja le majhen delček v celotni življenjski situaciji), posamezniki dosti bolj in lažje izražajo nezavedne vsebine. Celoten tabor je kot velik oder, na katerem posamezniki v odnosih intenzivno odigravajo oz. uprizarjajo primarne odnosne vzorce, kar ponuja tudi večje možnosti za njihovo preseganje, novo učenje oz. terapevtske spremembe. To velja tako za otroke in mladostnike kot pomagajoče. Podobno lahko rečemo, da je v skupnostni terapiji manjši poudarek na verbalnem in deklarativnem ter večji poudarek na implicitnem, procesualnem in odnosnem, kot v diadni in skupinski terapiji. Na taboru je možna nenehna »diagnostika«, saj se v različnih vsakdanjih situacijah problematika odraslih in otrok veliko bolj pokaže kot npr. v ambulanti, ko se terapevt in otrok srečata za eno uro. Hkrati je na taboru možna nenehna terapija, saj se stalno ponuja kup možnosti za korektivna, terapevtska doživetja, npr. ob stanju v vrsti za kosilo, ob tabornem ognju, pri umivanju ob potoku, na izletu, na zboru taborne skupnosti, zvečer ob uspavanju itn. Zato je skupnostna terapija v okviru tabora za pomagajoče bolj naporna kot skupinska in diadna terapija, saj težje zavestno nadzorujejo situacijo, bolj so "na udaru" oz. "na prepihu". Vanje po eni strani s strani otrok butajo valovi iracionalnega in pogosto

destruktivnega, po drugi strani pa slabše delujejo tudi njihovi lastni obrambno – varovalni mehanizmi, zato so tudi bolj na udaru lastnih potlačenih, izrinjenih ali negiranih nezavednih vsebin. Intenzivno življenje v skupnosti tako zahteva neprestano budnost odraslih in preglednost nad dogajanjem, kar lahko pomagajoči dosežejo le s pretočnostjo informacij, medsebojno podporo in delom na sebi. Tako otroci in mladostniki težjimi psihosocialnimi motnjami, ki so v diadni in tudi skupinski terapiji pogosto nedostopni, so v skupnostni terapiji prav zaradi značilnosti prikazanih na sliki 1 dosegljivi, tako da pride do terapevtskih sprememb.

Glavne vzgojne oz. psihoterapevtske metode in tehnike v okviru sistemsko – skupnostnega pristopa so: stalna prisotnost, budno spremljanje, sledenje, zrcaljenje, stopnjevanje simptoma, soočanje, delo na virih in malih terapevtskih korakih oz. spremembah (usmerjenost na sedanjost in prihodnost), preokvirjanje, uporaba paradoksov, elementov psihodrame, delo na projektu, uporaba kreativnih tehnik (plesne, likovne, glasbene, dramske skupine), delo na telesu (masaže, savna) in indirektno intervencije: pripovedovanje zgodb, uporaba metafor.

Prostovoljci se na taboru učijo kulture dialoga, življenja v skupnosti (spoštovanje avtonomije posameznika ob ohranjanju povezanosti); odkrivajo nove odgovore na problematično vedenje otrok in se učijo sistemskih terapevtskih intervencij; srečajo se z vlogo pomagajočega kot udeležene v procesu pomoči in potrebnega samopomoči; učijo se refleksije o sebi, refleksije odnosov, refleksije o drugem v odnosu do sebe, itn. Vse to lahko razumemo tudi kot učenje sistemske kompetentnosti.

Struktura in program tabora

Strukturo in program tabora se skrbno pripravlja skozi več mesecev pred začetkom tabora. S pomočjo bogatega strukturiranega programa otrokom lažje zagotovimo varno izkušnjo sobivanja na taboru.

Dan na taboru se začne ob šestih zjutraj s sestankom za prostovoljce, kjer poročajo o dogajanju v taboru v večernih urah prejšnjega dne in ponoči. Osvetlujejo medosebno dinamiko s posameznimi otroci in dogajanje med otroki ter se pripravijo na naloge tekočega dne. Sledi bujenje otrok, jutranja telovadba, umivanje, zajtrk, pospravljanje in ocenjevanje šotorov ter zbor, ko se zbere v krogu cela taborna skupnost. Vodje malih skupin poročajo o načrtovanem programu dela v malih skupinah, ki se bo odvijalo dopoldan. Prav tako lahko vsak član taborne skupnosti podeli, kar se mu zdi pomembno. Zbor se zaključi z dviganjem zastave in petjem taborne himne.

Nato male skupine – vodi, ki so sestavljeni iz otrok in prostovoljcev, odidejo v vodov kotiček – prostor v gozdu, ki si ga skupina uredil kot svoj prostor. V vodovem kotičku se lahko igrajo, pogovarjajo, rišejo, pripravljajo točke za nastop ob kresu ipd, ob tem pa se med njimi tke odnosna mreža. Dvakrat v času tabora osvetlujejo medosebne odnose v mali skupini kot tudi v timu prostovoljcev s sociogrami. Vodniki in njihovi pomočniki posebno pozornost namenjajo skupinski dinamiki svojega voda, tako da lahko otroci uveljavljajo svoje ideje, predloge, pobude za delo v vodu. Vodi imajo možnost predstavitve svojega dela na zborih celotne taborne skupnosti pa tudi na velikih kresovih in skupnih družabnih večerih. Vsak dan se določi t. i. »dežurni vod«, ki pomaga v kuhinji in vseh drugih opravilih, ki so pomembni za vzdrževanje tabornega reda in strukture (npr. pobiranje smeti, čiščenje skupnih prostorov, nabiranje drv za taborni ogenj itn.).

Po zaključenem delu v vodovih kotičkih sledi kosilo in po kosilu sestanek prostovoljcev, kjer osvetljujejo dopoldansko dogajanje v malih skupinah, odnose med sovodji. Otroci imajo medtem počitek, dežurni prostovoljci pa spremljajo dogajanje med njimi. Vodje tabora ali supervizorji lahko pripravijo tematski sestanek in pogovor o popoldanskih aktivnostih ali posebnih projektih. Po sestanku prostovoljcev potekajo različne delavnice: športna, dramska, plesna, glasbena, novinarska, likovna, fotografska, kuharska, masažna, ipd., kjer se spodbuja ustvarjalnost. Pred večerjo se še enkrat sestane taborna skupnost, kjer prostovoljci skupaj z otroki poročajo o dopoldanskih in popoldanskih aktivnostih. Tudi večerni zbor se zaključi s petjem himne, medtem ko se spušča zastava. Po večerji so na vrsti socialne igrice in druge dejavnosti okrog tabornega ognja.

Pomemben del tabornega programa oz. strukture je uspavanje, ko prostovoljci poskrbijo za otroke tako, da jim berejo pravljice, se pogovarjajo, jih masirajo. Večina prostovoljcev tudi spi skupaj v šotoru z otroki in mladostniki. Mir v taboru je odrejen od desete ure zvečer do sedmih zjutraj. Ponoči prostovoljci izmenično stražijo ob tabornem ognju ter s tem zagotovijo mir, varnost in pomoč v nočnih urah.

V prvih dneh tabora je poudarek na spletnju socialne mreže, zato je program kljub jasni dnevni strukturi manj natrpan. Vodje prostovoljce bolj izrazito spodbujajo k budnemu spremljanju otrok, k iskanju bolj pristnih stikov z njimi in k razvijanju iniciativ, ki jih dajo otroci sami. Pomembna faza v razvoju taborne skupnosti je, ko se po okoli dveh dneh poveča konfliktnost, nemir in nestrpnost otrok, ko začnejo preizkušati meje, prostovoljci pa začutijo utrujenost, ki je pogosto povezana z nemočjo ob raznih oblikah kaotičnega dogajanja, ko otroci poskušajo z različnimi oblikami »soliranja«. V tej fazi je npr. med drugim pomembna organizacija rokoborb, katerih cilj je konstruktivno preokvirjanje borbenosti in organizacija iger brez meja, kjer se destruktivni potencial otrok prevesi v konstruktivno tekmovalnost in sodelovanje. V nadaljevanju tabora sledijo tudi večji projekti, ki vključujejo celotno taborno skupnost, npr. priprave velikih kresov z nastopi malih skupin in posameznikov (dvakrat v času tabora), indijanski dan, izlet, orientacijski pohod, dan ljubezni, bivakiranje idr. Organiziranje teh projektov temelji na izkušnjah terapevtskega skupinskega dela, kjer je glavni cilj pomoč skupini, da sodeluje na določenem projektu, ob tem pa se odigravajo različne intrapsihične in medosebne nezavedne teme. V interakcijah tu in zdaj imajo prostovoljci možnost, da otroku neposredno pomagajo do nove izkušnje sebe in drugega.

Vodstveni tim tabora sestavljajo:

- Starešina tabora,
- taborovodja,
- strokovni vodja tabora,
- metasupervizor,
- supervizorji in
- različni strokovni sodelavci.

Lokacija in logistika tabora

Tabori potekajo ob reki Idrijci. Gre za čudovito lokacijo med Idrijo in Tolminom, ki vodi skozi kraj Krka. Tik ob travniku, kjer bo tabor, teče reka Idrijca, ki nam bo tako omogočala ohladitev v vročih poletnih dneh.

Na travniku bomo postavili šotore, v katerih bomo tudi bivali. Prav tako je na lokacijo napeljana pitna voda, postavljen je manjši leseni objekt, kjer bomo postavili kuhinjo, prav tako pa je poskrbljeno za osnovne potrebe z nekaj poljskimi stranišči. Naravno okolje okoli travnika omogoča raznolike dejavnosti. Dostop z avtomobilom na travnik ni mogoč. Od bližnjega manjšega parkirišča lahko na travnik pridemo po pešpoti, ki vodi skozi gozd in nam vzame 10 min hoda ali preko reke Idrijce.

Priloga 1

SEZNAM PRIPOROČENIH POTREBŠČIN IN OBLAČIL

Oblačila in obutev:

- Nekaj majic s kratkim rokavom (vsaj pet)
- Nekaj kratkih hlač (vsaj pet)
- Nekaj zgornjih delov z dolgimi rokavi (vsaj dva)
- Nekaj spodnjih delov trenirke (vsaj dve)
- Nogavice (vsaj pet parov)
- Vetrovka ali lažja bundica (za hladnejše večere)
- Kapa oz. pokrivalo (za sonce in za mraz)
- Kopalke (ene ali dvoje)
- Brisača za na plažo (vsaj dve)
- Krila, oblekice – lahka oblačila
- Brisača za toaletne potrebe (Velika brisača ali dve manjši brisači)
- Zobna ščetka
- Zobna pasta
- Milo, šampon*
- Natikači, športna in pohodniška obutev
- Potovalna torba

*Ker so lahko večeri hladnejši, pripravite tudi toplejša oblačila. *biološko razgradljivo oz. okolju prijazno, če je možno.*

Ostale potrebščine in pripomočki:

- Vsi, ki imate doma šotore, naj jih otroci prinesejo s seboj, saj je spanje v šotorih posebna izkušnja, nad katero so navadno vsi zelo navdušeni.
- Podloga za spanje
- Manjši nahrbtnik
- Manjša svetilka (ročna ali naglavna svetilka)
- Dežnik ali pelerina
- Plastenka ali bidon za vodo (potrebna za pohode)
- Spalna vreča (Po potrebi še deka za vsak slučaj), vzglavnik (nočitve v šotorih).
- Razpršilo proti mrčesu, komarjem in klopom!
- Krema za zaščito proti soncu
- Osebni dokument in kartica zdravstvenega zavarovanja v posebni kuverti (z imenom in priimkom)
- ***Posebej naj poudarimo, da mobilni telefoni, tablične naprave in računalniki niso dovoljeni!***

Neobvezno imajo lahko otroci s seboj:

- Družabne igre (karte, sestavljanke, človek ne jezi se, monopoli, badminton, loparje zanamizni tenis, žoge, elastika za skakanje,...)
- Igračka za spanje (ninica)
- Najljubša pravljica

- Igrače
- Knjige
- *Predmeti, ki imajo večjo vrednost in bi bili lahko nepogrešljivi, naj ostanejo doma!*